

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/142/2020
Identifikačné číslo spisu: 6718206240
Dátum vydania rozhodnutia: 25.11.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Milučký
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:6718206240.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní o návrhu maloletého L. U., narodeného XX.XX.XXXX, trvale bytom v Q. F. XX, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny - oddelením sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately Zvolen, o prípustnosť podania návrhu na zapretie otcovstva, ktoré konanie bolo vedené na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 11Pc/15/2018, o dovolaní otca Y. U., narodeného XX.XX.XXXX, trvale bytom v F. U., T. X, zastúpeného Mgr. et Mgr. Líviou Šouc Kostovou, advokátkou v Žiari nad Hronom, Pod Donátom 5, proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 15. apríla 2020 sp. zn. 15CoP/43/2019, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a .

II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 24. júna 2019 sp. zn. 11Pc/15/2018 rozhodol o pripustení zapretia otcovstva, ktoré svedčí Y. U., voči maloletému L. U. a určil, že zapretie otcovstva po uplynutí zákonnej lehoty na zapretie otcovstva rodičom dieťaťa je v záujme maloletého.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) v záhlaví označeným rozsudkom odmietol odvolanie Y. U. podľa § 386 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v platnom znení (ďalej len „C. s. p.“) ako odvolanie podané osobou, ktorá nie je oprávnená na podanie odvolania. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že konanie o zapretie otcovstva na návrh dieťaťa podľa § 96 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine v platnom znení (ďalej len „Zákon o rodine“) má dve fázy - konanie o prípustnosti podania návrhu na zapretie otcovstva a konanie o zapretie otcovstva. Aktívne legitimovaným na podanie oboch návrhov je dieťa, ktoré musí byť zastúpené kolíznym opatrovníkom v prípade, že je maloleté. Podľa § 108 ods. 4 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku v platnom znení (ďalej len „C. m. p.“) účastníkom konania o prípustnosti podania návrhu na zapretie otcovstva dieťaťom je len dieťa.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal otec dovolanie, ktoré označil ako dovolanie podané maloletým dieťaťom v jeho zastúpení. Dovolanie odôvodnil podľa § 420 písm. f) C. s. p. (súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces). V dovolaní uviedol, že postupom odvolacieho súdu bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces odopretím mu práva na prístup k súdu v dôsledku nesprávneho výkladu § 108 ods. 4 C. m. p. v spojitosti s nesprávnym vyhodnotením jeho odvolacej argumentácie. Odvolací súd nesprávne posúdil jeho odvolanie ako podané jeho osobou v jeho mene, pričom správne mal jeho odvolanie posúdiť ako odvolanie podané maloletým dieťaťom zastúpeným jeho zákonným zástupcom. V takom prípade by aj odvolací súd vyhodnotil odvolanie ako podané oprávnenou osobou. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) z 29. mája 2018 sp. zn. 8 Cdo 130/2017, v zmysle ktorého je možné pripustiť aj to, aby dovolanie v mene maloletého dieťaťa podal jeho zákonný zástupca z titulu svojej všeobecnej právomoci zastupovať maloleté dieťa vo všetkých veciach, a to aj napriek tomu, že zákonný zástupca má bezprostredný osobný záujem na výsledku takéhoto konania, keďže on sám je otcom dieťaťa zapísaným v matrike, pričom konanie podľa § 96 Zákona o rodine smeruje k zapretiu jeho otcovstva. V citovanom rozhodnutí sa uvádza, že dovolací súd považuje v tejto súvislosti za dostatočnú garanciu skutočnosť, že hoci dovolanie bolo v mene maloletého dieťaťa podané zákonným zástupcom, avšak v samotnom konaní o tomto mimoriadnom opravnom prostriedku zákonný zástupca maloleté dieťa nezastupuje. Najvyššiemu súdu dovolateľ navrhol napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p. v spojení s ustanovením § 2 C. m. p.) bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.), zisťoval najskôr, či dovolanie podal subjekt oprávnený podať dovolanie (§ 424 C. s. p.), pričom dospel k záveru, že dovolanie otca treba odmietnuť.

5. Prípustnosť dovolania má vo všeobecnosti stránku objektívnu a subjektívnu. Objektívna stránka sa nevzťahuje na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje (len) vecný aspekt tohto opravného prostriedku - t. j. či smeruje proti rozhodnutiu vykazujúcemu zákonné znaky rozhodnutia, proti ktorému je dovolanie prípustné, pričom objektívna prípustnosť dovolania je vymedzená ustanoveniami § 420 a § 421 C. s. p. Subjektívna stránka prípustnosti dovolania sa naopak viaže na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje osobný aspekt toho, kto podáva dovolanie - t. j. či je u neho daný dôvod, ktorý ho oprávňuje podať dovolanie. Skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska objektívneho nasleduje až po skúmaní subjektívnej stránky prípustnosti dovolania; pokiaľ teda dovolací súd dospeje k záveru, že dovolanie nie je subjektívne prípustné, nepristupuje už k skúmaniu prípustnosti dovolania z hľadiska ustanovení § 420 a § 421 C. s. p.

6. Podľa § 424 C. s. p. môže dovolanie podať iba strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

7. Podľa § 96 ods. 1 Zákona o rodine ak je to potrebné v záujme dieťaťa a ak uplynula rodičom dieťaťa lehota ustanovená na zapretie otcovstva, môže súd na návrh dieťaťa rozhodnúť o prípustnosti zapretia otcovstva. V tomto konaní musí byť maloleté dieťa zastúpené kolíznym opatrovníkom.

8. Podľa § 108 ods. 4 C. m. p. účastníkom konania o prípustnosti podania návrhu na zapretie otcovstva dieťaťom je len dieťa.

9. Podľa § 22 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v platnom znení (ďalej len „Občiansky zákonník“) zastupovať iného nemôže ten, kto sám nie je spôsobilý na právny úkon, o ktorý ide, ani ten, záujmy ktorého sú v rozpore so záujmami zastúpeného.

10. Z obsahu spisu vyplýva, že dňa 22. novembra 2018 podal maloletý prostredníctvom kolízneho opatrovníka návrh na pripustenie zapretia otcovstva a určenie, že zapretie otcovstva po uplynutí zákonnej lehoty na zapretie otcovstva rodičom je v záujme maloletého. Súd prvej inštancie jeho návrhu vyhovel. Ako správne uviedol odvolací súd v napadnutom rozhodnutí, konanie o zapretie otcovstva na návrh dieťaťa podľa § 96 ods. 1 Zákona o rodine sa člení na dve fázy. Prvá fáza sa nazýva konanie o

prípustnosti zapretia otcovstva. Aktívne legitimované na podanie návrhu je dieťa, ktoré má záujem na tom, aby otcovstvo jeho matrikového otca bolo zapreté. Dieťa je tiež jediným účastníkom konania. Pokiaľ je dieťa plnoleté, podáva návrh samo, pokiaľ je maloleté, podáva návrh opatrovník, ktorého mu súd za týmto účelom ustanoví. Dieťa nemôže byť zastúpené ani jedným z rodičov kvôli kolízii záujmov. Uvedené pravidlo sa odzrkadľuje aj v procesnej úprave ustanovenia § 108 ods. 4 C. m. p.; dôvodom pre túto právnu úpravu je špecifický charakter konania, keď ide len o právo dieťaťa zaprieť otcovstvo po uplynutí lehôt jeho rodičom. Nie je dôvod, aby bolo postavenie účastníka priznané iným osobám, ktoré by tak mohli podávať opravné prostriedky. Rodičia dieťaťa sú potom účastníkmi až prípadného konania o zapretie otcovstva, ak bolo podanie návrhu na zapretie otcovstva pripustené.

11. Vzhľadom na vyššie uvedené preto dovolací súd napriek tomu, že otec označil dovolanie ako podanie maloletého zastúpeného ním ako zákonným zástupcom musel posúdiť ako dovolanie podané otcom. Je totiž nepochybné, že v konaní o prípustnosti zapretia otcovstva dochádza ku kolízii záujmov medzi maloletým dieťaťom a dovolateľom, ktorý je matrikovým otcom a ktorého otcovstvo má byť v tomto konaní zapreté. V zmysle § 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka na takéto zastúpenie nemožno prihliadnuť, keďže zastupovať iného môže iba ten, koho záujmy nie sú v rozpore so záujmami zastúpeného. Podľa § 96 ods. 1 Zákona o rodine tak maloleté dieťa môže konať iba prostredníctvom kolízneho opatrovníka ustanoveného mu súdom.

12. Dovolať (v postavení matrikového otca) tak nie je v zmysle platnej právnej úpravy účastníkom tejto fázy konania o zapretie otcovstva dieťaťom a nemôže tak byť ani subjektom oprávneným podať dovolanie. V zmysle § 424 C. s. p. dovolanie môže podať iba strana sporu (účastník konania), ktorú podmienku dovolateľ nespĺňa. Najvyšší súd tak musel dovolanie otca odmietnuť podľa § 447 písm. b) C. s. p. ako dovolanie podané neoprávnenou osobou.

13. Žiada sa dodať, že ak by aj najvyšší súd vychádzal zo skutočnosti, že dovolanie podalo maloleté dieťa zastúpené jeho zákonným zástupcom - dovolateľom (čo však v zmysle vyššie uvedeného výkladu neprichádza do úvahy), bolo by takéto dovolanie taktiež potrebné odmietnuť. Návrhu maloletého dieťaťa na pripustenie zapretia otcovstva totiž bolo súdom prvej inštancie vyhovené a k prejednaniu odvolania odvolacím súdom z procesných dôvodov ani nedošlo. Napadnuté rozhodnutie tak nie je rozhodnutím vydaným v neprospech maloletého, a teda ani v tomto hypotetickom prípade by nebola splnená podmienka podľa § 424 C. s. p. [dovolanie môže podať iba strana (účastník konania), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané].

14. K poukazu dovolateľa na rozhodnutie najvyššieho súdu z 29. mája 2018 sp. zn. 8 Cdo 130/2017 najvyšší súd uvádza, že v danom prípade išlo o odlišnú (a teda s prejednávanou vecou neporovnateľnú) skutkovú situáciu. Súd prvej inštancie totiž v uvedenom prípade zamietol návrh maloletej na pripustenie zapretia otcovstva a určenie, že zapretie otcovstva po uplynutí zákonnej lehoty na zapretie otcovstva je v záujme maloletej a odvolací súd predmetné rozhodnutie potvrdil. Kľúčovými dôvodmi, pre ktoré dovolací súd v danom prípade pripustil zastúpenie maloletej zákonným zástupcom pri podaní dovolania bola skutočnosť, že vzhľadom na nevyhovenie návrhu maloletej na pripustenie zapretia otcovstva súdmi nižšej inštancie bolo možné dovolanie považovať za dovolanie podané v jej prospech (v spojení s jej zastúpením v ďalšom konaní kolíznym opatrovníkom), a zároveň skutočnosť, že samotné podania pre súdmi nižšej inštancie (návrh na pripustenie zapretia otcovstva a odvolanie voči rozhodnutiu súdu prvej inštancie) boli podané zákonným zástupcom v mene maloletej. V prejednávanej veci bolo návrhu maloletého na pripustenie zapretia otcovstva vyhovené a pri podávaní tohto návrhu bol zastúpený kolíznym opatrovníkom. Nie je tu preto daný ani jeden z dôvodov, pre ktorý dovolací súd v citovanom rozhodnutí pripustil zastúpenie maloletého dieťaťa zákonným zástupcom v prvej fáze konania o zapretie otcovstva dieťaťom.

15. Pri rozhodovaní o trovách dovolacieho konania vychádzal dovolací súd z ustanovenia § 453 ods. 1 C. s. p. a s použitím ustanovenia § 52 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok rozhodol, že žiaden z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.